

Tekst & illustraties
JUDITH DE VRIES

Fotografie
ANNA DE LEEUW

ZON

Een plek
onder de

Of je nu een tuin op het zuiden hebt met fijn veel zonuren of juist eentje die het grootste deel van de dag in de schaduw ligt: een mooie border kan altijd en overal. Groenstyliste Judith de Vries bewijst het.

Vlammende border in
DE MIDDAGZON

*Deze oranje en
purperrode bloemen
bloeien laat
in de zomer*

In de middagzon veranderen de donkerpaarse bladeren van de Heuchera in gloeiend rood.

Links: Judith maakt meestal eerst een tekening van de bordercombinatie die ze voor ogen heeft.

Alles staat in vuur en vlam

JUDITH: “Voor een border in de middagzon heb ik gekozen voor vurige kleuren in allerlei tinten oranje, rood en purperrood. Ze bloeien hoogzomer en in de nazomer, de warme middagzon zet alles nog eens extra in vuur en vlam. Onderhoud aan deze border bestaat voornamelijk uit het consequent afknippen van uitgebloeide bloemen zodat er geen zaad gevormd wordt en de bloei tot aan de vorst door kan gaan. Alleen de uitgebloeide *Crocsmia* kun je laten zitten, die vormt nog leuke zaaddoosjes. Verder kan er naar hartenlust geknipt worden uit deze border. Zo nu en dan wat koemestkorrels of vloeibare mest geven, is een goed idee. De *Dahlia*'s kunnen na de eerste vorst uit de grond worden gehaald om binnen droog en koel te overwinteren. Met de eenjarigen en knolgewassen die erbij zitten, zou je ook een mooie groep in potten en bakken kunnen vormen.”

1 • WONDERBOOM (*Ricinus communis*) De tropische wonderboom is een eenjarige plant, maar kan wel in een seizoen een hoogte van 2 meter bereiken. De plant heeft prachtige, dieprode, grote bladeren aan rode stengels die zich vertakken. De bloei – kleine witte bloemetjes in juli en augustus – is niet zo spectaculair, maar de stekelige, rode vruchten die zich daarna vormen zijn dat wel. De plant gaat door tot de eerste vorst. De zaden zijn overigens erg giftig, dus houd ze uit de buurt van kinderen!

2 • DUIZENBLAD (*Achillea millefolium* 'Red Velvet') Vaste plant met horizontale schermbloemen op hoge stelen (70 cm) en prachtig grijsgroen, diep ingesneden, varenachtig blad. De platte bloemtuilen zijn dieprood van kleur en bloeien van juni tot september. Prima snijbloem die vlinders en insecten aantrekt.

3 • CROCOSMIA 'Emily McKenzie' Knolgewas dat in de grond kan blijven zitten en zich daar vermenigvuldigt door middel van wortelknollen. De planten worden 50-60 cm hoog. Eerst komt het zwaardvormige blad boven de grond en in juli tot oktober verschijnt er een soort kam met knoppen waaraan een voor een de bloemen zich openen.

4 • PURPERKLOKJE (*Heuchera* 'Silver scrolls' en 'Palace Purple') Vaste planten die bij milde winters hun blad behouden. 'Silver Scrolls' heeft mooi zilverkleurig geaderd blad met een purperen achterkant en 'Palace Purper' heeft mooie, roodbruine bladeren en worden 40-60 cm hoog. Beide bloeien in juni tot augustus met ijle crèmewitte bloeipluimen met kleine klokjesbloemen. *Heuchera*'s hebben een beetje de neiging om kaal te worden aan de onderkant, graaf ze dan op en plant ze wat dieper in de grond terug.

5 • OOST-INDISCHE KERS (*Tropaeolum majus*) Heel makkelijke eenjarige die je zelf kunt zaaien of als jong plantje kunt kopen. De prachtige, ronde, uitstaande blaadjes zijn al mooi op zich. De bloei in heldere oranjerode kleuren begint vanaf mei en gaat door tot aan de vorst. Wel de uitgebloeide bloemen consequent verwijderen zodat er geen zaad wordt gevormd. Laat de stengels lekker in de andere planten klimmen. Alles aan Oost-Indische kers is eetbaar!

6 • MEISJESOGEN (*Coreopsis* 'Star Cluster') Een mooie pol crèmewitte margrietachtige bloemen met donkerrode ogen 'blussen' het vurige oranjerood van deze border. Ze worden 50 cm hoog en zijn jammer genoeg matig

winterhard dus ik beschouw ze als eenjarigen, maar ze bloeien wel eindeloos door van juni tot de eerste vorst. Als je maar consequent de uitgebloeide bloemen verwijdert, zoals je dat bij vrijwel alle eenjarigen moet doen.

7 • DAHLIA 'BISHOP'S CHILDREN'

Groep knolgewassen met mooi bronskleurige tot zeer donkerbruine stengels en bladeren met bloemen in oranje en rode tinten. De knollen kunnen in mei, als de vorst voorbij is, worden geplant of als plant worden gekocht. De hoogte is zo'n 60 cm en de bloei is van juni tot aan de eerste vorst. Dan kunnen de knollen worden opgegraven en kun je ze koel en droog laten overwinteren. Ook voor *Dahlia*'s geldt: verwijder uitgebloeide bloemen dan zullen de planten langer en rijker doorbloeien.

8 • SUZANNE MET DE MOOIE OGEN

(*Thunbergia Alata* 'Spanish Eyes') Van deze eenjarige klimplant zijn inmiddels veel mooie varianten, zoals deze 'Spanish Eyes' met bloemen in allerlei tinten van donker naar licht oranjerood. Hij kan in een seizoen wel 2-3 meter klimmen en bloeit vanaf juni tot aan de eerste vorst. Maak van 3 tonkinstokken een wigwam om de plant in te laten groeien en laat de zijstengels gewoon in de andere planten klimmen.

1 • Blad van de Wonderboom

5 • Oost-Indische kers

1 • Zaadhoofd van de Wonderboom

4 • Blad van Purperklokje

8 • Suzanne met de mooie ogen

3 • Crocosmia 'Emily McKenzie'

6 • Meisjesogen

4 • Bloeteraar van Purperklokje

2 • Duitzenblad 'Red Velvet'

5 • Oost-Indische kers

Blad van Dahlia 'Mystic Memories'

5 • Oost-Indische kers

4 • Blad van Purperklokje

7 • Blad van Dahlia 'Bishop's Children'

Stoere border in
DE VOLLE ZON

A vibrant garden border scene. In the foreground, several yellow flowers with flat-topped heads are in focus. Behind them, numerous tall, thin stems of purple salvia flowers rise vertically. Two artichokes are prominent: one on the left is green and unopened, while one on the right is purple and in full bloom. The background is a soft-focus green, suggesting more foliage.

*De artisjokplanten
zijn eyecatchers
tussen het
wuivende gras*

Het vedergras weeft met zijn gouden gloed alle planten mooi bij elkaar, met hier en daar de verticale stengels van de andere planten erdoorheen. Vlinders en insecten vliegen af en aan in deze border.

Links: Judith: "De tekening van de stoere border ziet er een beetje te netjes uit. De border werd uiteindelijk gelukkig net zo lekker wild als ik hoopte!"

Vooral met tegenlicht komen de stekelige, blauwe hoofdjes van de kruisdistel mooi uit, met daarvoor het mooie dieprood van de Sedum 'Matrona'.

Rechts: De planten van de Artisjok met dikke grijsgroene stengels en grote lichtgrijze getande bladeren zijn al prachtig, maar als ze ook nog knoppen vormen en uiteindelijk gaan bloeien, zijn ze eigenlijk te mooi om op te eten. Geen Artisjokplant kunnen vinden? Kies dan de Kardoen als waardige vervanger.

*Straks gaat hij
bloeien en dan komen
de vlinders*

Ook prachtig in wilde boeketten

JUDITH: “Voor een tuin op het zuiden in de volle zon heb ik een stoere, wilde border ontworpen met grote artisjokplanten als architectonische eyecatchers. Het siergras zorgt voor een wuivende gouden ondergrond en contrasteert heel mooi met de opkomende zil-ver-blauwe stengels van de kogeldistels en de Perovskia en de donkerrode stengels van de Sedum en chocoladekleurige Cosmea. De platte schermen van Sedum, Cosmea en Achillea zorgen voor een horizontaal accent. Erbovenuit steken de witte bloemetjes van de Gaura ‘whirling butterflies’. Niet alleen lijken ze sprekend op witte vlindertjes, er zullen zeker veel echte vlinders en insecten op deze border afkomen. Vochtige grond is niet geschikt voor deze border, een goede drainage is erg belangrijk. Onderhoud is vrij eenvoudig, zo nu en dan wel even checken of de grond niet uitdroogt en de artisjokplanten, de Cosmea en de Gaura wat mest of een laagje compost geven. De bloemen in deze border lenen zich allemaal voor mooie, wilde boeketten.”

1 • CHOCOLADE COSMEA (*Cosmos atrosanguineum*) Een knolgewas met lange donkere stelen die boven het donkergroene blad uitsteken en heel donkerrood, haast bruine bloemen die vanaf juli tot aan de vorst verschijnen. De stelen kunnen 70 cm hoog worden. Als de bloemen in de zon opwarmen verspreiden ze de geur van chocolade. De knolvormige wortelstokken kunnen uitgegraven worden en net als Dahlia's op een koele droge plek overwinteren, maar houd er rekening mee dat dat niet altijd lukt. En ook hier geldt: uitgebloeide bloemen verwijderen voor een langere, rijkere bloei.

2 • HEMELSLEUTEL (*Sedum 'Red Cauli'* en 'Matrona') Vaste planten met vlezig stengels en bladeren. De Red Cauli heeft prachtige, donkerrode stelen met compacte schermen met kleine, rode, stervormige bloemen en wordt 35 cm hoog. De 'Matrona' heeft sterk opgaande stelen tot wel 70 cm met grijs-purperen blad en donkerroze bloemschermen. Beide bloeien van augustus tot oktober en zijn goede vlinder- en insectenplanten.

3 • VEDERGRAS (*Stipa tenuissima 'Pony-tails'*) Vaste siergrassoort die zo'n 45 cm hoog wordt. De bloeitijd begint in mei, de dunne bloeiaren wuiven heel mooi in de wind en lichten op in de zon. In de herfst verkleurt het gras naar goud. In het voorjaar kunnen de uitgebloeide aren gemakkelijk worden verwijderd door het af te knippen. Het gras loopt dan vanzelf weer uit.

4 • DUIZENBLAD (*Achillea millefolium 'Terracotta'*) Vaste plant met mooi, dubbel geveerd, grijsgroen blad die ongeveer 40 cm hoog wordt. Van juni tot augustus verschijnen lange stengels van wel 70 cm hoog met platte, licht terra-oranje bloeischermen. De bloemen trekken vlinders en insecten aan, en zijn bovendien goede snijbloemen.

5 • ARTISJOK (*Cynara scolymus*) Architectonische vaste plant met prachtig zilvergrijs, diep ingesneden blad. Vanaf juli verschijnen de kogelvormige knoppen, de grote bloemen zijn violet en trekken veel insecten en vlinders aan. De planten bloeien door tot in september en sterven af in de winter.

6 • RUSSISCHE SALIE (*Perovskia atriplicifolia 'Blue Spire'*) Een vaste halfheester van 1 meter hoog met met grijswitte stengels en bladeren. De bloemen zijn lavendelkleurig en verschijnen in augustus en september. Begin april kunnen de takken tot 15 cm boven de grond worden afgeknipt.

7 • KRUISDISTEL (*Eryngium planum*) Vaste plant met blauw-grijze stengels en stekelig blad van 60-80 cm hoog. Bloeit in juli en augustus met blauwe, kogelvormige bloemen. Houdt niet van nattigheid.

8 • LINDHEIMERS PRACHTKAARS (*Gaura lindheimeri 'Whirling Butterflies'*) Vaste maar wel vorstgevoelige plant met lange, dunne, opgaande stengels met vanaf juni tot aan de vorst lange aren met vlinderachtige, witte bloemetjes. Kan ruim 1 meter hoog worden. Knip uitgebloeide bloemstengels af om nieuwe bloei te stimuleren.

8 • Lindheimer's prairie

7 • Chocolate Cosmia

5 • Artichoke

2 • Heavenly blue

4 • Daisy-like yellow

7 • Blue flowering stems

2 • Heavenly blue

3 • Feather grass

6 • Russian sage

Rustige border in
DE HALFSCHADUW

*Bloeiers in wit
en lila zorgen
voor licht
in de schaduw*

De witte rand om het blad van de Hosta licht prachtig op in de schaduw.

Links: Judith: "Bij het bedenken van deze border - die het grootste deel van de dag in de schaduw ligt - heb ik gezocht naar planten met lichte kleuren."

Een border met weinig onderhoud

JUDITH: "Voor een schaduwrijke tuin met bijvoorbeeld alleen zon in de ochtend koos ik voor vaste planten en heesters met mooie bladvormen en kleuren. Bloeiers in wit en lila zorgen ervoor dat de schaduwrijke plek een beetje oplicht. Deze border heeft weinig onderhoud nodig, alleen de Clematis moet in maart worden teruggesnoeid tot 30 cm en bemest worden. Een Heuchera heeft de neiging om hoog te reiken en wat kaal te worden aan de onderkant. Je kunt de plant dan het best uitgraven en weer wat dieper in de grond terug planten. In het voorjaar kan bemest worden, met bijvoorbeeld gedroogde koeienmestkorrels en een laagje compost. Als de plek niet beschermd is en er strenge vorst op komst is, dan moet de Fatsia naar binnen of in elk geval beschermd worden, bijvoorbeeld met een laagje stro of bladeren."

1 • PURPERKLOKJE (Heuchera 'Marmalade')

Een vaste plant met mooi, gekruld, oranje, purper en groenig blad. Als de winter mild is, behoudt hij zijn blad. De plant wordt 30-40 cm hoog en bloeit van juni tot oktober met lange ijle bloeiaren met kleine witte bloemetjes. De plant heeft een beetje de neiging om kaal te worden aan de onderkant, graaf hem dan op en plant weer wat dieper in de grond terug.

2 • BOSRANK (Clematis viticella 'Pernille PBR')

Vaste klimplant tot ± 3 meter hoog, bloeit van juni tot september met witte bloemen met purperen rand en nerven. Veel mensen denken dat een Clematis in de volle zon moet staan, maar de Nederlandse naam 'Bosrank' geeft al aan dat ze ook met een lichte schaduwplek tevreden zijn. In maart kan deze plant worden gesnoeid tot op 30 cm hoogte. Clematissen zijn hongerige en dorstige planten, dus krijgen ze graag zo nu en dan wat mest of compost en een extra plens water.

3 • ANEMOON (Anemone 'Wild Swan')

Vaste plant die ongeveer 60 cm hoog wordt. Vanaf juni tot november komen uit de paars-blauwe knoppen mooie witte bloemen met gele harten. En de verrassing is dat de achterkant van de bloemblaadjes prachtig paars-blaauw blijven. Eenmaal uitgebloeid zijn de zaadbolletjes ook nog lang aantrekkelijk, dus laat ze lekker zitten.

4 • SCHIJN ELS (Clethra alnifolia)

Vaste heester, hij wordt uiteindelijk zo'n 2 meter hoog en bloeit in augustus en september met heerlijk geurende, witte bloeipluimen waarvan de knoppen vaak eerst een roze zweem hebben. De geur trekt vlinders en andere insecten aan. In de herfst verkleurt het blad mooi goudgeel.

5 • AKELEIRUIT (Thalictrum delavayi)

'Splendide') Vaste plant die 175 cm hoog kan worden met prachtig ingesneden, blauwig blad en stevige stengels waar in juni tot september grote, luchtig vertakte, lichtpaarse bloemschermen uitgroeien, bestaande uit heel veel bolle knopjes en een wolk aan lila bloemetjes.

6 • HARTLELIE (Hosta 'Patriot')

Vaste plant met olijfgroen blad met onregelmatige witte randen, die gedeeltelijk over het onderliggende groen vallen, alsof het blad in lagen over elkaar is geschilderd. Wordt 40-50 cm hoog en bloeit in juli en augustus met lila bloemen. Sterft in het najaar boven de grond af, maar komt in het voorjaar weer met mooi nieuw blad uit de grond.

7 • VINGERPLANT (Fatsia Japonica)

Deze plant wordt voornamelijk als kamerplant gehouden, maar kan 's zomers ook prima buiten op een schaduwrijke plek staan. De glanzende bladeren zijn mooi ingesneden en wintergroen. Op een beschutte plek, bijvoorbeeld tegen de muur van een huis, kan de plant in milde winters overleven en door-groeien tot 2-3 meter hoogte, dan is er ook een kans om hem te zien bloeien in oktober en november met ronde bolletjes met witte bloemen aan wittige stengels. Na de bloei komen er zwarte ronde bessen aan.

6 • Hartlelie

6 • Blad van Hartlelie

3 • Anemoon

1 • Blad van Purperklokje

2 • Bosrank

5 • Akelenruit

7 • Blad van de Vingerplant

4 • Schijn Els

